

האגף למחקר כלכלי

24 פברואר, 2015
ה' אדר תשע"ה

השפעות מאקרו כלכליות צפויות בגין עיכוב פיתוח מאגר לויתן

בשל עיכוב בפיתוח מאגר לויתן צפויים חלק ניכר מהמשתמשים לפספס את ההזדמנות ליהנות מהוזלה של עלויות האנרגיה.

עלויות האנרגיה העודפות שיושגו על המשק בשל כך נאמדות בכ- 3 מיליארד ₪ בשנת העיכוב הראשונה, דהיינו בשנת 2018, ובכ- 3.6 מיליארד ₪ בשנה השנייה לעיכוב (2019)¹.

בעקבות עלות עודפת זו, צפוי המשק לאבד כושר תחרות ופוטנציאל גידול מכירות וצמיחה משמעותי ביותר², אשר יביא להערכתנו³ לאובדן צמיחה של 0.4% בשנה הראשונה לעיכוב (2018) ושל כ- 0.47% בשנה השנייה לעיכוב (2019). משמעות הדבר אובדן תוצר בהיקף של כ- 5 מיליארד ₪ ב- 2018 וכ- 6.2 מיליארד ₪ ב- 2019.

אובדן תוצר זה ילווה באובדן מועסקים פוטנציאליים, בהיקף של כ- 13 אלף מועסקים ב- 2018 וכ- 16 אלף ב- 2019, כלומר בתרחיש של שנתיים עיכוב.

בהתאם צפויה קופת המדינה (תקציב וקרן העושר) להפסיד הכנסות ממס ותמלוגים (מגז) בהיקף כולל כ- 3.3 מיליארד ₪ בשנת 2018, מזה כ- 1.5 מיליארד ₪ בשל אובדן הצמיחה הפוטנציאלית, והיתר בשל אובדן תמלוגים ומס חברות ממאגר לויתן. יתרה מכך, בשנה השנייה לעיכוב (2019) יזנק הפסד ההכנסות ממס לסכום כולל של 5.6 מיליארד ₪, מזה כ- 1.9 מיליארד ש"ח בשל אובדן הצמיחה הפוטנציאלית, וכ- 3.7 מיליארד ₪ בגין אובדן תמלוגים ומס חברות ממאגר לויתן. בהעדר הכנסות אלו, תתקשה הממשלה לעמוד ביעדי הגירעון המתגרים שנקבעו ע"פ החוק (יעד גירעון של 1.5% תוצר ב- 2019).

בנוסף להשלכות העיכוב בפיתוח לויתן, נציין כי כבר בשנים 2016/7 צפוי המשק להפסיד כמה מיליארדי ₪ בשנה בגין העדר קיבולת מספקת בצינור הקיים לאספקת סך הביקושים במשק לגז טבעי.

כחול לבן - זה עובד לטובתנו

¹ לפי תחשיבי המחלקה לכלכלת עסקים, אגף כלכלה ורגולציה של התאחדות התעשיינים.
² השפעת הוזלת עלויות האנרגיה על מכירות התעשייה חושבה לפי מכפיל של 1 ל- 5 על מכירות התעשייה, בדומה למכפיל הגידול ביצוא כתוצאה מפיחות, כפי שנמצא במחקר בנק ישראל.
³ לפי תחשיבי האגף למחקר כלכלי של התאחדות התעשיינים.

האגף למחקר כלכלי

בנוסף, כל עיכוב בפיתוח מאגר לוויתן חושף את המשק הישראלי לסכנה אסטרטגית חסרת תקדים בתרחיש של תקלה באספקת הגז ממאגר תמר.

בתרחיש שכזה ייאלצו המשתמשים שכבר היום נהנים מאספקת הגז הטבעי (צרכני אנרגיה גדולים כגון מפעלי תעשייה גדולים וחברת חשמל), לעבור לצריכת דלקים חלופיים יקרים (בעיקר מזוט).

כפועל יוצא תושט על משתמשי האנרגיה הגדולים תוספת עלות שנתית הנאמדת¹ בכ- 6.56 מיליארד ₪ (קרוב ל- 550 מלש"ח בממוצע לכל חודש של תקלה). ייקור העלויות יביא לפגיעה ברווחיות ובכושר התחרות. כך, אותם משתמשים אשר חשופים לתחרות מחו"ל (אם ביצוא או מול יבוא בשוק המקומי) יאבדו נתחי שוק ותוצר.

להערכתנו³ נאמד הפסד התוצר הכולל למשק מתרחיש זה בכ- 11 מיליארד ₪ בשנה⁴, שהם כ- 0.9% צמיחה.

בנוסף, היה ואכן משך הזמן עד לתיקון התקלה יימשך מעבר למספר חודשים ויגיע לשנה, סביר שהמשק יאבד מועסקים בהיקף כולל של כ- 29 אלף איש.

כמו כן, צפוי תרחיש זה להביא לאובדן הכנסות בהיקף כולל של כ- 5.9 מיליארד ₪ לקופת המדינה (תקציב המדינה וקרן העושר), מזה אובדן הכנסות מיסוי בשל אובדן הצמיחה הפוטנציאלית בהיקף של כ- 3.4 מיליארד ₪ בשנה, לצד אובדן הכנסות מתמלוגים ומיסוי של מאגר תמר בהיקף שנתי הנאמד בכ- 2.5 מיליארד ₪⁵.

רצ"ב נספח מפורט של הנחות היסוד עליהן התבססו תחשיבים אלו.

כחול לבן - זה עובד לטובתנו

⁴ הבדיקה בוצעה על שנת 2018.

⁵ 538 מיליון \$ תמלוגים וכ- 286 מיליון \$ מס הכנסה